

Yhdistetyt asiat T-49/02–T-51/02

**Brasserie nationale SA (aik. Brasseries Funck-Bricher
ja Bofferding) ym.**

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio

Kartellit — Luxemburgin olutmarkkinat — Sakot

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto)
27.7.2005 II - 3038

Tuomion tiivistelmä

1. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Kielto — Sopimusten tekemistä liian epäsuotuisina pidettyjen oikeussääntöjen vaikutusten lievittämiseksi ei voida hyväksyä (EY 81 artiklan 1 kohta)*
2. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Kielto — EY 81 artiklan 1 kohdassa kiellettyä kartellia tai muuta yhteisjärjestelyä ei voida oikeuttaa rule of reason -säännön perusteella (EY 81 artiklan 1 kohta)*

3. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Kilpailua rajoittava vaikutus — Arviointiperusteet — Kilpailunvastainen tarkoitus — Riittävä todentaminen*
(EY 81 artiklan 1 kohta)

4. *Kilpailu — Kartellit tai muut yhteisjärjestelyt — Yritysten väliset sopimukset — Käsite — Tulevaa markkinakäyttäytymistä koskeva yhteisymmärrys — Tahtojen ilmaisumuodolla ei ole merkitystä*
(EY 81 artiklan 1 kohta)

5. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan — Relevanttien markkinoiden rajaamista koskevan velvollisuuden laajuus*
(EY 81 artikla)

6. *Kilpailu — Yhteisön oikeussäännöt — Rikkominen — Tahallisuuden käsite*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artikla)

7. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittäminen — Komission harkintavalta — Tuomioistuinvalvonta*
(EY 229 artikla; neuvoston asetuksen N:o 17 17 artikla)

8. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisen vakavuus — Erityisen vakavat rikkomiset — Markkinoiden jakaminen — Markkinoiden eristäminen*
(EY 81 artiklan 1 kohta; neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)

9. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämisperusteet — Rikkomisten kesto — Sopimus, jonka tarkoituksena on kilpailusääntöjen rikkominen, on kielletty sen vaikutuksista riippumatta — Sopimuksen voimassaolon keston ottaminen huomioon riippumatta siitä, onko se pantu täytäntöön*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta)

10. *Kilpailu — Sakot — Sakkojen määrä — Sakkojen suuruuden määrittämiperusteet — Rikkomisen vakavuus — Lieventävät asianhaarat — Tilanne, jossa sopimusta ei ole käytännössä sovellettu — Kunkin yksittäisen yrityksen käyttäytymistä koskeva arviointi (Neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta; komission tiedonannon 98/C 9/03 3 kohta)*

1. Ei voida hyväksyä sitä, että yritykset yrittävät lievittää liian epäsuotuisina pitamiensä oikeussääntöjen vaikutuksia sopimalla yhteisjärjestelyistä, joiden tarkoituksena on korjata nämä haitat sillä verukkeella, että nämä säännöt aiheuttavat epätasapainon yritysten vahingoksi.
3. Silloin, kun yritysten välisen sopimuksen tarkoituksena on kilpailun rajoittaminen, ei ole tarpeen tutkia, onko sillä myös ollut kilpailua rajoittava vaikutus.

(ks. 97 ja 140 kohta)

(ks. 81 kohta)

2. Silloin, kun on näytetty toteen, että sopimuksen tarkoituksena on sen luonteen perusteella kilpailun rajoittaminen, kuten asiakaskunnan jako, tähän sopimukseen ei voida rule of reason -säännön perusteella olla soveltamatta EY 81 artiklan 1 kohdan määräyksiä sillä perusteella, että sopimuksella on myös hyväksyttäviiä tavoitteita.
4. EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen käsitteessä on keskeistä vähintään kahden sopimuspuolen yhteisymmärrys, eikä merkitystä ole sillä, missä muodossa tämä tahdonilmaisu on annettu, kunhan ilmaisu tarkoin vastaa tätä tahtoa.

(ks. 119 kohta)

(ks. 85 kohta)

5. Velvollisuus rajata relevantit markkinat EY 81 artiklan mukaisesti tehtävässä päätöksessä velvoittaa komissiota ainoastaan, jos ilman tällaista rajausta ei ole mahdollista päätellä, saattaako kyseinen sopimus, yritysten yhteenliittymän

päätös tai yhdenmukaistettu menettelytapa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai onko sillä tällainen vaikutus.

Lisäksi komissiolla on asetusta N:o 17 soveltaessaan oltava harkintavaltaa sakkojen määrän vahvistamisessa, jotta se voisi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä.

(ks. 144 kohta)

6. Jotta voitaisiin katsoa, että perustamis- sopimuksen kilpailumääräyksiä on tahallisesti rikottu, ei ole välttämätöntä, että yritys on ollut tietoinen kilpailun rajoittamisesta, vaan riittävää on jo se, että yrityksen olisi pitänyt tietää, että moitittu käyttäytymisen tarkoituksena oli kilpailun rajoittaminen, eikä sen selvittämisellä ole suurta merkitystä, oliko yritys tietoinen EY 81 artiklan rikkomisesta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten on kuitenkin valvottava, onko määrätyn sakon määrä oikeassa suhteessa rikkomisen vakavuuteen ja keston, sekä punnittava keskenään rikkomisen vakavuutta ja niitä seikkoja, joihin kantaja vetoaa. Ne suuntaviivat, jotka koskevat asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja HT 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskentaa, eivät rajoita sakon määräämistä yhteisön tuomioistuimissa, joilla on tältä osin asetuksen N:o 17 17 artiklan nojalla täysi harkintavalta.

(ks. 155 kohta)

(ks. 169 ja 170 kohta)

7. Kilpailuoikeuden rikkomisten vakavuus on määritettävä erittäin monien seikkojen, kuten erityisesti asian ominaispiirteiden, asiayhteyden ja sakkojen ennalta ehkäisevän vaikutuksen perusteella, vaikka ehdottomasti huomioon otettavista arviointiperusteista ei ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa.

8. Markkinoiden jakaminen ja markkinoiden eristäminen ovat vakavimpia EY 81 artiklan rikkomisia.

Markkinoiden jakamisen osalta tällaiset yhteisjärjestelyt ovat esimerkki sellaisista yhteisjärjestelyistä, jotka on EY 81 artiklan 1 kohdan c alakohdassa nimenomaisesti todettu yhteismarkkinoille sopimattomiksi. Ne onkin määritelty ilmeisiksi kilpailun rajoituksiksi.

kilpailusääntöjen rikkominen, jonka tarkoituksena on kilpailun rajoittaminen, on kestänyt, on vain määritettävä, miten kauan sopimus on ollut olemassa, eli ajanjakso sen tekemisen ja päättymisen välillä.

(ks. 185 kohta)

Yhteismarkkinoiden eristämisen osalta on todettava, että tällainen ilmeinen kilpailuoikeuden rikkominen on luonteeltaan erityisen vakavaa. Se on ristiriidassa yhteisön perustavimmanlaatuisten tavoitteiden ja erityisesti yhteismarkkinoiden toteutumisen kanssa.

(ks. 173–175 kohta)

9. Koska komissio ei ole näyttänyt eikä sillä ollut velvollisuutta näyttää toteen sellaisen sopimuksen vaikutuksia, jolla on kilpailua rajoittava tarkoitus, sillä, onko kyseisen sopimuksen osa pantu täytäntöön vai ei, ei ole merkitystä kilpailusääntöjen rikkomisen kestoja laskettaessa. Kun lasketaan, kuinka kauan

10. Asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan ja HT 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskentaa koskevien suuntaviivojen 3 kohdan toista luetelmakohtaa, joka koskee sitä, että ”yritys on jättänyt käytännössä soveltamatta rikkomista koskevia sopimuksia tai menettelytapoja”, ei ole tulkittava siten, että sillä viitattaisiin ilman yhteyttä kunkin yrityksen omaan käyttäytymiseen tilanteisiin, joissa yhteisjärjestelyä ei ole pantu kokonaisuutena täytäntöön, vaan se on ymmärrettävä seikkana, joka perustuu kunkin yrityksen omaan käyttäytymiseen.

(ks. 195 kohta)